

SEITSEKÜMMEND VIIS AASTAT TARTU ÜLIKOOLI PÕLLUMAJANDUSTEADUSKONNA ASUTAMISEST

J. Kuum

Eestikeelne ja eestimeelne Tartu Ülikool alustas oma tegevust 1919. aasta sügisel. See-
ga täitub 75. aastat selle algusest. Ülikooli koosseisus loodi ka põllumajandusteaduskond.

Kui endises veneaegses Tartu Ülikoolis õpetati põllumajanduslikke õppeaineid esialgu
ühe ja hiljem (1876. a.-st) kahe õppejõu poolt, siis 1919. a. avatud eesti rahvuslikus Tartu
Ülikooli põllumajandusteaduskonnas toimus põllumajandusainete õpetamine eesti keeles ja
paljude õppetoolide (teadlaste-õppejõudude) poolt. Iseseisvas Eesti Vabariigis kadusid takis-
tused ülikooli arendamisel meie vajaduste kohaseks. Tartu Ülikooli uuestiavamise komisjon,
eesotsas kuraator P. Põlluga pidas põllumajanduse eriteadlaste ettevalmistust meil eriti
vajalikuks.

Iseseisva põllumajandusteaduskonna asutamise kiitis heaks ka meie organiseeritud
agronoomide pere – Eesti Agronoomide Selts, kes 1919. a. kevadel ja suvel arutas mitmel
korral põllumajandusteaduskonna korraldusküsimusi, pidas ülikooliga läbirääkimisi ning aitas
kaasa õppekava koostamisel ja õppejõudude leidmisel.

Põllumajandusteaduskond avati ühes teiste ülikooli teaduskondadega 1919. aasta
septembris. Oma tegevust alustas ta ainult viie oma õppejõuga, kellest üks professori kt.
(J. Mägi – loomakasvatus), üks dotsent (P. Kõpp – põllumajapidamine) ja kolm õpetajat
(A. Luksepp – põllumajanduslikud riistad ja masinad, J. Rütel – tegelik aiatöö ja mesilaste-
pidamine, K. Regel – botaanika ja heinakasvatus). Üldaineid (keemia, füüsika, zoologia jt.)
õpetati põllumajandusteaduskonna üliõpilastele matemaatika-loodusteaduskonnas.

Põllumajandusteaduskonnas algasid loengud ülikooli Ajutise Nõukogu poolt antud
määruse kohaselt 6. oktoobril 1919. Alguses oli ainult üldine põllumajanduskabinet, mida
juhatas ajutine dekaan P. Kõpp. Tööd alustati ülikooli peahoone III korrusel, endise
ökonomikakabineti ruumides.

Ülikooli pidulik avamine. Kuigi loenguid peeti juba 6. oktoobrist alates, ei peetud
sobilikuks ühendada loengute pidamist ülikooli piduliku avamisega. Eesti Ülikooli avamist
taheti tähistada suure pidulikkusega, olgugi et käis veel Vabadussõda. Ülikooli pidulikuks
avamiseks valiti 1. detsember 1919, mis tähistas päeva, mil aasta tagasi Saksa
okupatsioonivõimu poolt ülikool anti Eesti valitsusele üle. Ülikooli avapidustuste eeltöödeks
valiti Ajutise Nõukogu poolt komisjon, kuhu kuulusid prof. K. Happich, dr. A. Schulzenberg
ja dots. P. Kõpp, kes esitasid vastuvõtava pidustuste kava.

Pidupäeval (1. detsembril 1919) oli ülikooli fassaad kuuskede ja pürgadega ilustatud,
eesruum ning aula ilupuudega rikkalikult dekoreeritud. Peo käiku juhtis prof. A. Paldrock.
Kell 12.30 algas aulas 1200...1500 inimese osavõtul aktus.

Pärast avamängu “Vanemuise” sümfooniaorkestri poolt pidas avakõne tolelaegne Eesti
Vabariigi peaminister J. Tõnisson. Ta rääkis neist imelikest saatuse teedest, mis viinud
orjuseõõ pimedusest tuleva rahva, kelle kangelaslik sõjavägi talle iseseisva riikliku olemise
kätte võidelnud, sinna maale, kus ta julgesti käe välja sirutab teadustõrviku järele, et sellega
teed valgustada oma suurele sihile. Kõneleja tuletas meelde neid aegu, kus polnud lootusi, et
orirahvas pääseb haridusele ja valgusele, aegu, kus rahva side ülikooliga oli nii nõrk, et tema
paremad pojad ainult vastuvõtja osaga pidid leppima, ja lausus siis: “Vastuvõtjast tõusta
loovaks teguriks, mitte ainult omandada, vaid ka anda, luua, rikastada üldist kultuuri ja eriti
selle rahva oma, kelle heaks peab töötama Tartu Ülikool, see on hiiglasamm edasi, mis meie
nüüd tahame teha”. Rõhutades edasi nõudmist, et uus ülikool peab olema teaduse emaks
kõigile, kes eesti rahvuslikku mõtet ühes kannavad, pannes selle kõrge kohustuse täitmist
ülikooli õpetajaile ja õppijaile südamele ja andes uue ülikooli kogu rahva armastusele.
Seejärel kuulutas peaminister J. Tõnisson Tartu Eesti Ülikooli Eesti Vabariigi Valitsuse
nimel avatuks (“Postimees” 1919, nr. 266).

Peokõnes märkis kuraator P. Põld, et eesti rahvas võtab ülikooliga vastu Gustav Adolphi ja teiste meie maa endiste valitsejate pärandi kui täis- ja ainuõiguslik pärija, et oma iseseisva riikliku ja vaimse elu huvides kindlustada endale segamata tõeallikad, et kõrvaldada kõik võõrad paleused ja sihid, mida ka ülikooli kaudu on püütud peale suruda, ja valida ise aateid, mõtelda teiste poolt määramata oma mõtteid ("Päevaleht", 1. XII 1919, nr. 263). Rahvusliku Tartu Ülikooli avamiselt jäi kõlama: "*Vivat, crescat, floreat Universitatis Tartuensis!*".

Põllumajandusteaduskonna avamisest Tartu Ülikoolis kirjutab *agr.* Jaan Mets ("Vaba Maa" 1. XII 1919, nr. 264): "Põllutöö hariduse küsimus on meil praegu kõige tähtsamaks kutsehariduse küsimuseks. Sel ajal aga, mil meie väike talurahvas riiklikust iseolemisele veel unistadagi ei võinud, kui kogu tema eluvõitlus oli oma majandusliku ning rahvusliku olemasolu kaitsmine, oli see üheks tähtsamaks rahvuskultuuriliseks küsimuseks. Oma ajaloo suursündmust ei võinud ta kuidagi kohasemalt mälestada, kui et selleks "üht põllumehe kooli" asutada. – Ta avaldas selleks suurt ohvrimeelt, pani oma kopikatest hiigelkapitali kokku, kuid oma mõtet ta teostada ei saanud – põllumehe kool ei tohtinud õpetust anda põllumehe keeles.

Võitlus emakeelse põllutöökooli eest oli aastakümnete jooksul iga seltskonnategelase ülesandeks. Emakeelset põllutöökooli, mille võrkeelsusel kõige vähem mõtet, ei lubatud alama kooli näolgi. Ajalooline Eesti Aleksandri põllutöökool aga võis oma tegevust ainult venekeelsena alustada. Täna aga pandi alus kõrgemale eestikeelsele põllutöö õppeasutusele – Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnale.

Ei ole teist teadusharu, mis oleks niivõrd kohalikkude oludega seotud kui agronoomia. Ja mitte ainult geograafiliste oludega, vaid ka rahva hingeeluga, tema vaimsete iseärasus-tega, harjumuste, viiside ja traditsioonidega. Nagu ei ole ka teist tegevusharu, kus tehniliste oskuste kõrval nii suurt osa mängiksid hingelised omadused ja instinktiivsed äratundmised kui põllutöös. Sellepärast räägitigi selle teaduskonna korralduskava kokkuseadmisel, et teaduskond peab oma õpilastes kasvatama põllumehe hinge."

Eriti rõhutab J. Mets, et Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas valitseks teadusvaimu kõrval ka põllumehe hing.

Õppekava. Põllumajandusteaduskonna avamisel (1919) puudusid tal veel kindlad tüübikontuurid ja õppekava, mida tuli alles töö käigus koostada. Nii algas ühes õppetööga ka õppekava koostamine. See oli küllalt raske, sest ei saadud ka välismaa eeskujusid täpselt kopeerida. Seepärast töötatigi algul ajutise õppekava järgi. Seda muudeti hiljem mitmel korral ja alles 1924. a. omandas õppekava lõpliku kuju ning sellisena kasutati seda kuni 1932. aastani. Selle õppekava alusel said üliõpilased meie kohalikele tingimustele vastava hea teadusliku ettevalmistuse. Märkimisväärne on see, et õppekava oli algusest peale koostatud peamiselt talumajandusele. Juba üleriiklikul põllutöö kongressil (9. XI 1919) rõhutas J. Tõnisson: "Kõik oleme selle poolt, et suurmajapidamine sel kujul kaoks... Rahvamajandus on näidanud, et kõige viljakam on väikemaapidamine" ("Päevaleht" 1919, nr. 216). Seepärast olid õppekavas algusest peale sellised õppeained, nagu ühistegevus, põllumajanduse ajalugu ja agraripoliitika jt. Põllumajandusteaduskonna agronoomiaosa-konna õppekavas esialgu spetsialiseerumist ei olnud, vaid anti üldine agronoomiline haridus. Niisuguse laia profiiliga agronoomide ettevalmistamisel oli see hea külg, et teaduskonna lõpetanu võis töötada nii taime- kui ka loomakasvatases või isegi muudel põllumajanduslikel aladel. Teise kursuse üliõpilased läksid varakevadel (25. aprillist) majanditesse tööpraktikale, kus viibisid sügiseni (10. oktoobrini). Kolmandal kursusel toimus suvine praktika Raadi katsejaamades, Jõgeva sordiaretusjaamas, Tooma Sookatsejaa-mas ja Järvelja õppemetskonnas, mis võimaldas üliõpilasel omandada põldkatsetehnikat ja tutvuda uurimisel olevate küsimustega. Iga üliõpilane viis individuaalselt läbi vähemalt kaks katset – ühe agrookeemia ja teise taimekasvatuse alal. Katsetulemuste kohta esitati variatsioon-statistiliselt läbitöötatud andmestikul põhinev aruanne. Põllumajandusteadus-konna lõpetajatel tuli koostada diplomitöö. Teemaks oli konkreetse majandi (põhiliselt talu) organiseerimiskava. Õppetöö vältas seitse semestrit, kusjuures kaheksas semester oli ette nähtud diplomitöö koostamiseks ja kaitsmiseks. Nimetatud õppekava muudeti 1932. aastal ning 1936. a. täiendati seda mõneti. Sellise õppekava järgi toimus agronoomide ettevalmis-tamine kuni 1944. a. kevadsemestrini (välja arvatud 1940/41).

Õppekavakohasele agronoomilisele ettevalmistusele aitas tõhusalt kaasa Akadeemiline Põllumajanduslik Selts (APS), kuhu vabatahtlikult kuulusid peaaegu kõik agronoomiaüliõpilased. APS püüdis oma liikmeid igati arendada ja kasvatada oma tulevaseks kutsetöök mitmekülgseteks tublideks, et nad oleksid edaspidi suutelised ja võimekad edendama ja uurima ka kodumaa põllumajandust ning seda ratsionaliseerima.

Agronoomiaosakonna õppekavas polnud esialgset spetsialiseerumist, vaid üliõpilasele püüti anda üldine agronoomiline haridus. Spetsialiseerumine ja kitsamasse erialasse süvenemine toimus pärast lõpetamist magistriteerimisega ja doktoreerimisega.

Õppejõud. Põllumajandusteaduskonna avamisel (1919) oli õppejõudude kaader üldiselt nõrk. Kõik agronoomikutsega õppejõud olid esialgu teaduskraadita. Kuid selle perioodi lõpus (1940, resp. 1944) oli see üldiselt tugev, sest suurem osa õppetoolide juhatajaid olid doktorikraadiga professorid.

Teaduskonna asutajatest oli ainuke prof. kt. Jaan Mägi, kes esimese põllumajandusteaduskonna õppejõuna kaitses 1925. a. doktoritöö ja omandas *dr. agr.* kraadi. Ta oli 1925. a.-st ka loomakasvatuse õppetooli korraline professor. Hiljem töötas sellel õppetoolil (1940) professorina A. Muuga.

Taimekasvatuse õppetooli juhatajaks saabus (1920) Soomest doktorikraadiga prof. Kaarlo Teräsvuori. Ta töötas sellel kohal küll lühikest aega (1920...1922), kuid pani aluse Raadil (1921) Taimekasvatuse Katsejaama asutamisele (Teräsvuori, 1921). Pärast tema lahkumist Eestist, hakkas taimekasvatuse õppetooli juhatama Nikolai Rootsi, esialgu dotsendina, kuid pärast doktoritöö kaitsmist 1927. aastast juba professorina.

Anton Nõmmik alustas dotsendina (1920) mullateaduse ja agrikultuurkeemia õppetooli juhataja kohal. Läks *International Education Board*'i stipendiaadina USA-sse ja omandas Rutgers'i Ülikoolis *Master of Sciences* kraadi, mille põhjal valiti 1924. aastal mullateaduse ja agrikultuurkeemia õppetooli professoriks.

Agraarökoonomia (1919...1937. a. nimetati seda põllumajapidamiseks) õppetooli juhatajaks oli 1919. a.-st alates dots. Peeter Kõpp. Ta oli ka esimene põllumajandusteaduskonna

Põllumajandusteaduskonna õppejõududekogu 1929. a. Esimene rida (vasakult): J. Mägi, A. Thomson, A. Mathiesen, O. Daniel, A. Nõmmik. Teine rida (vasakult): N. Rootsi, P. Kõpp, P. Mielberg, A. Mätlik, K. Verberg (Veer mets). Kolmas rida (vasakult): A. Luksepp, E. Liik, M. Gross (Järvik), L. Rinne, K. Zolk (Leius).

dekaan. 1924. a.-st oli P. Kõpp põllumajapidamise (resp. agraarökoonomia) õppetooli professor. Kaitses doktori väitekirja 1926, millega omandas *dr. agr.* kraadi. Oli Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi esimees (1921...1940) ja ainus APS-i auliige.

Kultuurtehnika (maaparanduse) ja geodeesia õppetooli juhatajaks-dotsendiks valiti 1922. a. Austria päritoluga *dr. ing.* Josef Kozeny (loengud saksa keeles), kes taotles endale professori kohta. Et seda talle ei võimaldatud, siis lahkus ta siit 1924. aastal. Samal aastal valiti vakantseks jäänud kohale Tooma Sookatsejaama juhataja *agr.* Leo (Alfred Leopold) Rinne, kes kaitses 1927. a. doktoridissertatsiooni ning samast ajast alates töötas maaparanduse ja sookultuuri professorina, jäädes ühtlasi edasi ka Tooma Sookatsejaama juhataja kohale.

Taimehaiguste õppetooli juhatajana töötas 1929. a. alates dotsendina Elmar Lepik, kes *Rockefeller Foundation*'i stipendiaadina täiendas end (1926...1928) Šveitsis ja omandas 1928. a. Zürichis *dr. sc. nat.* kraadi. Taimehaiguste õppetooli juhataja-professori kohale edutati 1938. a.

Väikelooma- ja linnukasvatuse õppetooli juhatajaks oli Elmar Liik, kes pärast doktoritöö kaitsmist (1939) omandas *dr. agr.* kraadi ning talle anti professori kutse.

Eriainete õpetajatena töötasid Aleksander Luksepp, August Mätlik ja Kaarel Leius (kuni 1938 Karl Johannes Zolk).

Teaduskraadide andmine. Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna poolt anti vastavate nõuete täitmisel ja tööde esitamisel magistri – *mag. agr.* – ja doktori – *dr. agr.* kraade, millest on pikemalt kirjutatud varasemas “Agraarteaduses” (1991, II 2, lk. 132...133). Põllumajandusteaduskond andis esitatud uurimistööde põhjal 1926...1940. a. kokku 25 magistri- ja 11 doktorikraadi. Lisaks neile otsustas põllumajandusteaduskonna esitisel Ülikooli Nõukogu anda Tartu Ülikooli 10. a. juubeli puhul (1929) Sangaste krahv Friedrich v. Bergile esimese põllumajanduse audoktori – *dr. agr. h. c.* – kraadi. Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnas on kaitsnud oma agronoomiaalased doktoritööd: Jaan Mägi (1925), Peeter Köpp (1926), Leo Rinne (1927), Nikolai Rootsi (1927), Nikolai Krašchnin-Samarinas (1929, Leedust), August Miljan (1932), Mart Järvik (varemalt Gross, 1932), Enn Terasmäe (1934, varemalt Nikolai Roosa), Elmar Jaska (1938), Aleksander Siimon (1939), Elmar Liik (1939).

Raadi katsejaamad. Tartu Ülikooli ja Põllutöoministeeriumi poolt nii teadusliku uurimistöö läbiviimiseks kui ka üliõpilastele õppeotstarbeks peeti vajalikuks asutada põllumajandusteaduskonna juurde põllumajanduslikud katsejaamad. Katsejaamade rajamiseks anti põllumajandusteaduskonna kasutusse endine Raadi mõis, mis jäeti maareformiga tükeldamata. Selle maadest eraldati katsejaamadele ligi 40 ha (31,5 ha katsepõldudeks ja 7,0 ha katseaedadeks).

Taimekasvatuse (taimebioloogia), Agrikultuurkeemia, Loomakasvatuse (zootehnika), Rakenduszoologia (entomoloogia) ja Taimehaiguste (fütopatoloogia) Katsejaamad alustasid tööd 1921...1922. a. Samal ajal rajati Raadil ka õppeaed, mis 1927. a. nimetati Aianduse ja 1938. a. Aianduse ja Mesinduse Katsejaamaks. Nendele lisaks avati 1937. a. veel Väikelooma- ja Linnukasvatuse katsejaam. Endisest mõisa hobusetallist restaureeriti 1925. aastaks peahoone, mis oli ligi 100 m pikkune ja 12 korstnaga ehitis.

Raadi katsejaamad olid kahepoolse alluvusega. Ühelt poolt allusid nad põllumajandusteaduskonnale, teiselt poolt aga Põllutöoministeeriumile, kes oli katsejaamade tegelik finantseerija. Ka katsejaamade töötajate palgad kaeti enamuses Põllutöoministeeriumi summadest. Katsejaamade juhatajateks olid vastavate õppetoolide juhatajad, mille eest said Põllutöoministeeriumilt head lisatasu. Nii oli Taimekasvatuse Katsejaama juhtajaks prof.

K. Teräsvuori (1921...1922) ja prof. N. Rootsi (1922...1944); Agrikultuurkeemia Katsejaama juhataja prof. A. Nõmmik (1921...1944); Taimehaiguste Katsejaama juhataja prof.

F. Bucholz (1922), prof. H. Kaho (1923...1924), prof. N. Rootsi (1924...1929) ja prof.

E. Lepik (1929...1944); Rakenduszoologia Katsejaama juhataja K. Leius (1921...1944);

Zootehnika Katsejaama juhataja prof. J. Mägi (1921...1939), prof. A. Muuga (1940...1944);

Väikeloomade ja Linnukasvatuse Katsejaama juhataja prof. E. Liik (1937...1944); Aianduse

ja Mesinduse Katsejaama juhataja A. Mätlik (1923...1944). Üks katsejaamade juhatajatest oli üldjuhatajaks, millisel kohal olid vaheldumisi professorid J. Mägi, A. Nõmmik,

N. Rootsi ja E. Lepik. Eespool märgitud nimede all töötasid katsejaamad 1939. aasta teise pooleni. Pärast seda organiseeriti vabariigi katseasutused instituutideks ja Raadi katsejaamad nimetati ümber Tartu Ülikooli Raadi Põllumajanduslikuks Katseinstituudiks järgmiste

osakondadega: 1) agrikultuurkeemia, 2) taimekasvatus, 3) aiandus ja mesindus, 4) entomoloogia, 5) taimehaigused, 6) loomakasvatus, 7) väikeloomad ja linnukasvatus. Sellistena töötasid nad 1944. a. suveni.

Raadi katsejaamad olid tol ajal Eestis keskemaks ja suuremaks ning ka juhtivaks põllumajanduslikuks uurimiskeskuseks, kus teadustöö toimus peaaegu kõikides põllumajanduslikes uurimisvaldkondades, välja arvatud sordiaretus ja maaparandus. Põllumajandusliku uurimistööga tegelevast kaadrist oli Eestis ligi pool koondunud Raadi katsejaamadesse, seejuures enamik kõrgema kvalifikatsiooniga. Raadi katsejaamades oli alalisi palgalisi teadusuuringutega tegelevaid töötajaid 12, kellele lisandus suvel veel kümnekond ajutist töötajat. Kui nendele lisada veel katsejaamade juhatajad, kelle põhitööks oli õppetöö (neid oli kokku 6), siis tegeles Raadi katsejaamades suviti uurimistööga kuni 30 teadurit.

Märkimisväärne on see, et taimekahjustajate leviku ja esinemissageduse selgitamiseks organiseeriti nii Rakenduszoologia kui ka Taimehaiguste Katsejaama juurde korrespondentide võrk, kuhu üle kogu Eesti kuulus 1930-ndate aastate paiku üle 350 korrespondendi. Korrespondentidele korraldati lühiajalisi kursusi ja nad varustati vajaliku kirjandusega. Nemed saatsid teateid taimekahjustajate esinemise kohta vastavate üld- ja eriteatelehtede abil.

Katsejaamade poolt tehtud tööd on korraldatud kolme à 1000 lk. köitesse, pealkirja all "Tartu Ülikooli Põllumajanduslikkude Katsejaamade Toimetised" I, II ja III. Kokku on 3 köites avaldatud 173 tööd 19 autorilt. Kogu 20-aastase perioodi (1921...1940) vältel katsejaamades tehtud katsete kokkuvõtted on avaldatud 1946. a. J. Ümariku koostatud raamatus "Eesti põllumajandusteadus põllumehe teenistuses".

Veel tuleb märkida Piimanduslaborit, mis asus piimanduse õppetooli ja kabineti juures. See töötas prof. M. Järviku juhatusel.

Tooma Sookatsejaamas viidi prof. L. Rinne juhatusel läbi maaparanduse, sookultuuri ja rohumaalaseid uurimisi ja see oli agronoomiaüliõpilastele ka õppebaasiks. Ka Jõgeva Sordiaretusjaam oli M. Pilli juhatusel agronoomiaosakonna üliõpilastele praktiliste tööde sooritamise kohaks.

Põllumajandusteaduskonna lõpuaastad. Pärast Eesti teistkordset vägivaldset liitmist Nõukogude Liiduga töötas põllumajandusteaduskond Tartu Riikliku Ülikooli koosseisus kuni 1951. aastani. Siis asutati Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja kõrgkoolitasemeline põllumajandusõpe (kaasa arvatud metsandus ja veterinaaria) viidi sinna üle. Õppekavva toodi sisse "punased ained", eriainetes õpetamine viidi vastavusse sotsialistliku põllumajanduse nõuetega. 1948. aastal alustati teaduskonnasisest ümberkorraldust seega, et loodi kolm kitsamat eriharu: agronoomia, aiandus ja zootehnika. Laiaprofiiliga agronoomide ettevalmistamisest loobuti. Kitsale erialale suunatud üliõpilased ei jõudnud diplomini siiski ülikoolis, vaid 1951. aastal avatud Eesti Põllumajanduse Akadeemias. Ülikooli põllumajandusteaduskonna lõpetajatel tuli sooritada 4 riigieksamit: marksismi-leninismi aluste, sotsialistliku põllumajanduse organiseerimise, taimekasvatuse ja loomakasvatuse õppeainetes.

Kokkuvõtte. Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonnal, mis töötas aastatel 1919...1944, on kindel koht Eesti põllumajandusliku kõrghariduse ja põllumajandusteaduse ajaloos. Siin valmistati ette laia profiiliga agronoom, kes tundsid ühtviisi hästi põllumajandusliku tootmise, eriti talumajapidamise, kõiki külgi. Sellist ettevalmistust nõudis eelkõige maatulunduse konsulendi amet, mida suur osa lõpetanuist pidama hakkas. Ka riigi- ja eramõisate valitsejaile ja abivalitsejaile kulus selline ettevalmistus igati ära.

Märkimisväärne oli ülikooli katsejaamades tehtud teadustöö. seejuures vajab toonitamist, et kõigi uurimistööde tulemused said katsejaamade väljaannetes süsteemikindlalt publitseeritud. Need väljaanded on olnud eeskujuks praegustele teaduritele ja jäävad selleks ka edaspidi veel üsna pikaks ajaks. Meie ülesandeks on neid paremini tundma õppida ja neis peituvat töde igati ära kasutada, eriti talumajanduse tingimustes.